

سوالات درس جغرافیای ایران

جناب استاد آقای کوهگرد

کلاس دهم

درس اول : جغرافیا، علمی برای زندگی بهتر

۱. جغرافیا چیست ؟
۲. مفاهیم اساسی دانش جغرافیا را نام ببرید .
- ۱- مکان
- ۲- روابط متقابل انسان با محیط
۳. مکان را تعریف کنید .
- بسیاری از فعالیت‌های انسان در محیط معینی انجام می شود که آن را مکان می نامند. مانند خانه ، مدرسه ، مزرعه
۴. پدیده را تعریف کنید .
- یک واقعیت یا یک رویداد جغرافیایی که محسوس و مشهود باشد و می تواند عوارض طبیعی یا انسان ساخت داشته باشد.
۵. دو عامل مهم در علم جغرافیا را نام ببرید .
- انسان و مکان
۶. محیط جغرافیایی از تعامل بین چه محیط‌هایی بوجود می آید ؟
- محیط طبیعی و محیط انسانی
۷. عملکرد انسان با محیط طبیعی به چند گونه است ؟
- ۱- درک توانها و استفاده از منابع برای رفع نیازها
- ۲- نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته ها
۸. سه نمونه از عملکرد مثبت و سه نمونه از عملکرد منفی انسان در نواحی کوهستانی را نام ببرید .
- عملکرد مثبت : ۱- جلوگیری از فرسایش خاک ۲- تولید برق آبی ۳- ایجاد ورزشهای مناسب
- عملکرد منفی : ۱- چرای بی رویه دام ۲- گسترش مناطق مسکونی در نقاط مرتفع ۳- آلودگی هوا
۹. منظور از دید ترکیبی چیست ؟
- دید ترکیبی یعنی مطالعه همه جانبه و جامع پدیده ها با تمام ویژگیهای آن در یک مکان است.

درس دوم : روش مطالعه و پژوهش در جغرافیا

۱. مراحل تحقیق و پژوهش در علم جغرافیا را نام ببرید .
- ۱- طرح سوال و بیان مسئله

- ۲- تدوین فرضیه
- ۳- جمع آوری اطلاعات
- ۴- پردازش اطلاعات
- ۵- نتیجه گیری و ارائه پیشنهادات

۲. جمع آوری اطلاعات به چند روش انجام می شود ؟

- ۱- روش کتابخانه ای : در این روش تمامی پژوهشهای علمی مورد استفاده قرار می گیرد . در برخی از آنها تمام تلاش پژوهشگر در کتابخانه صورت می گیرد و در برخی دیگر ، بخشی از پژوهش در آنجا انجام می شود .
- ۲- روش میدانی : در این روش پژوهشگر برای جمع آوری اطلاعات ناگزیر به محل مورد تحقیق می رود و با مراجعه به افراد یا محیط و برقراری ارتباط مستقیم با مکان مورد مطالعه به گردآوری اطلاعات می پردازد. در این روش از ابزارهایی مانند پرسش نامه ، مصاحبه و مشاهده استفاده می کند .

درس سوم : موقعیت جغرافیایی ایران

- ۱. موقعیت ریاضی یا مطلق را تعریف کنید .
- محل دقیق هر پدیده یا مکان ، با توجه به طول و عرض جغرافیایی ، موقعیت مطلق یا ریاضی آن مکان است .
- ۲. موقعیت نسبی را تعریف کنید .
- محل قرارگیری هر مکان نسبت به پدیده های طبیعی یا انسانی پیرامون خود ، موقعیت نسبی آن مکان است .
- ۳. خلیج فارس به چه دلایلی حائز اهمیت است ؟

 - ۱- ارتباط با سه قاره اروپا ، آفریقا ، آسیا
 - ۲- بزرگترین منبع انرژی جهان ، نفت و گاز
 - ۳- کانون صادرات کالاهای صنعتی و غیر صنعتی
 - ۴- ارزش فرهنگی و سیاسی خلیج فارس

درس چهارم : ناهمواری های ایران

- ۱. ناهمواریهای ایران را به چند دسته می توان تقسیم کرد ؟

 - ۱- سرزمینهای کوهستانی ۲- سرزمینهای پست و هموار

- ۲. گنبد نمکی را تعریف کنید .
- توده ای از نمک به شکل تقریباً گنبدی که بر اثر عوامل درونی و وزن مخصوص کمتر نمک نسبت به رسوبات اطراف خود بالا می آید .
- ۳. عوامل تغییر دهنده زاگرس را نام ببرید .

 - ۱- عوامل انسانی
 - ۲- عوامل طبیعی

۴. کوههای مینیاتوری یا ناهمواری های مریخی را توضیح دهید .

در جنوب استان سیستان و بلوچستان و اطراف چاله جازموریان در کرمان ، منطقه مکران واقع شده است که در آن رشته کوههای بشاگرد و اطراف آن با ارتفاع نسبتا کم و فرسوده ای وجود دارد . در این کوهها ، فرسایش ، شکلهای زیبایی با دره ها ، چاله ها و گودال های عمیق ایجاد کرده است که آنها را ناهمواریهای مریخی و کوههای مینیاتوری می نامند .

۵. ارزشهای اقتصادی نواحی کوهستانی را نام ببرید .

۱- ذخایر آب

۲- معدن و ذخایر طبیعی

۳- کشاورزی

۴- سد

۵- دامداری

۶. دشت را تعریف کنید و یک نمونه نام ببرید .

سرزمینهای هموار یا نسبتا همواری هستند که حصاری کوهستانی آنها را فراگرفته است . دشت لوت

۷. عوامل تغییر دهنده دشت ها را نام ببرید .

۱- عوامل طبیعی

۲- عوامل انسانی

۸. ارزشهای اقتصادی دشت ها را نام ببرید .

۱- جاذبه های گردشگری

۲- استفاده از انرژی پاک ، مانند انرژی خورشید و باد

۳- گذران اوقات فراغت به دلیل مناسبت بودن برای رصد ستارگان ، کویرنوردی و برگزاری مسابقات ورزشی

۴- معادن گچ ، نمک و مصالح ساختمانی

۵- فعالیتهای کشاورزی

۹. جلگه را تعریف کنید .

جلگه سرزمینهای همواری هستند که از یک طرف به کوه ها و از طرف دیگر به دریاها و دریاچه ها منتهی می شوند.

۱۰. علل پیدایش جلگه ها را نام ببرید .

ساختمان زمین ، مقاومت سنگ ، عمق آب و تراکم آبرفت

۱۱. عوامل تغییر دهنده جلگه ها را نام ببرید .

۱- عوامل طبیعی : حرکات دریا ، جزر و مد ، سونامی ، طوفانهای دریایی

۲- عوامل انسانی : اسکله سازی ، بندرسازی ، دیوارسازی

درس پنجم : آب و هوای ایران

۱. به طور کلی عادهای تنوع آب و هوایی کشور به چند عامل جغرافیایی تقسیم می شود ؟

۱- موقعیت جغرافیایی

۲- میزان ارتفاع و جهت کوهستانها

۳- ورود توده های هوا به کشور

۲. کارشناسان اقلیم کشور را به چند ناحیه مختلف آب و هوایی تقسیم می کنند؟

۱- آب و هوای گرم و خشک

۲- آب و هوای کوهستانی

۳- آب و هوای گرم و شرجی

۴- آب و هوای معتدل خزری

۳. چه عواملی باعث ایجاد بیابان در ایران می شود؟

۱- پرفشار جنب حاره ای

۲- جهت رشته کوههای البرز و زاگرس

۳- دور بودن از دریاها و منابع رطوبتی

۴. کویر را تعریف کنید .

کویر بخشی از بیابان است و به نمکزارهای پف کرده ای گفته می شود که تبخیر شدید ، عامل اصلی شکل گیری آن است .

۵. وارونگی دما را توضیح دهید .

در حالت عادی در لایه اولیه جو با افزایش ارتفاع از سطح زمین دمای هوا کاهش می یابد . در شرایط عادی هوای مجاور سطح زمین گرم تر و سبکتر از لایه های بالایی است و به راحتی می تواند به سمت بالا صعود کند و جابه جا شود اما در ماههای سرد سال وضعیت برعکس می شود . در این شرایط هوای سرد و سنگین تر در مجاورت زمین ساکن است و لایه هوای گرمی در بالای آن قرار می گیرد . در چنین شرایطی حرکت صعودی و جابه جایی هوا صورت نمیگیرد و موجب افزایش آلودگی هوا در شهرهای بزرگ نواحی و صنعتی می شود.

۶. ریزگردها را تعریف کنید .

ریزگردها بیشتر شامل گرد و غباری است که وارد هوا می شود . محدوده جغرافیایی بحرانی این پدیده کشورهای ایران ، عراق ، ترکیه ، کویت و عربستان هستند . عواملی چون کاهش ریزش های جوی ، خشک شدن باتلاق ها و مدیریت ضعیف منابع آب در این مناطق ، باعث شکل گیری این پدیده شده است .

۷. راههای مقابله با ریزگردها را نام ببرید .

احیای تالاب ها و تأمین حبابه رودخانه های منطقه ، اجرای طرح های مهار بیابان ، تغییر در شیوه کشت و مدیریت صحیح آب در بخش های مختلف

درس ششم : منابع آب ایران

۱. کانونهای آبیگر را تعریف کنید.

در مناطق مرتفع کوهستانی ، مکانهایی وجود دارد که سرچشمه رودهای متعددی هستند ، به این مکانها کانونهای آبیگر می گویند .

۲. انواع کانونهای آبریز را نام برده و هر یک را تعریف کنید .

۱- کانونهای دائمی : کانونهای آبریزی که بیش از ۵۰۰ میلی لیتر بارش داشته باشند و حداقل در هشت ماه از سال این بارشها اتفاق بیفتد به آنها کانونهای دائمی می گویند .

۲- کانونهای فصلی : اگر کانونهای آبریز در فصول سرد سال ذخیره برف خود را تا ابتدای ماههای گرم سال حفظ کنند بدون توجه به میزان بارش و زمان آن جزء کانونهای فصلی به شمار می آیند .

۳- کانونهای اتفاقی : در کوهستانهای نزدیک به مناطق گرم و خشک که گاهی بارش های کوتاه و اتفاقی رخ ی دهد نوعی آبریز موقت شکل می گیرد که آنها را کانون های اتفاقی می نامند .

۳. حوضه آبریز را تعریف کنید و انواع آن را نام ببرید .

به محدوده ای که با توجه به شکل زمین و شیب ناهمواری ها، آبهای جاری را به سوی پایین ترین نقطه هدایت کند حوضه آبریز می گویند .

الف) حوضه آبریز خارجی

ب) حوضه آبریز داخلی

۴. اهمیت دریای خزر را نام ببرید.

تجارت دریایی، بهره برداری از منابع نفت و گاز ، ویژگیهای خاص محیط زیست ، گردشگری ، صید ماهی

۵. اهمیت خلیج فارس را نام ببرید .

تجارت دریایی ، وجود منابع عظیم نفت و گاز ، وجود انواع ماهی و میگو ، مهمترین مرکز صید و پرورش مروارید

۶. اهمیت دریای عمان را نام ببرید .

دسترسی به همه آبهای آزاد جهان ، حمل و نقل کالا و مسافر ، صیادی ، پرورش ماهی و میگو

۷. آلودگی دریاها را تعریف کنید .

آلودگی دریاها عبارتند از ورود مستقیم یا غیر مستقیم هر گونه ماده یا انرژی به محیط زیست دریایی که به کاهش تولید و رشد و نمو جانداران منجر می شود و تاثیرات سوء بر سلامت و بهداشت آبزیان و انسان داشته است .

۸. آلاینده هایی که دریاهای ایران را تهدید می کنند نام ببرید.

۱- فاضلابهای شهری ، صنعتی و کشاورزی

۲- زباله های جامد مثل پلاستیک

۳- آلاینده های شیمیایی شامل مواد آلی ، معدنی و رادیواکتیو

۴- استخراج و حمل و نقل نفت

۵- ورود کودها و سموم شیمیایی مصرف شده در اراضی کشاورزی توسط رودها

۹. مهمترین دلایل کاهش آب دریاچه ارومیه را نام ببرید .

۱- فقدان برنامه آمایش و مدیریت یکپارچه در کل حوضه آبریز دریاچه

۲- توسعه سطح زیر کشت و بهره برداری مفرط آب

۳- افزایش جمعیت شهرها و روستاهای حوضه آبریز دریاچه ارومیه و افزایش نیاز به آب

۴- تغییر اقلیم و پدیده خشکسالی

۵- تخریب مراتع و پوشش گیاهی در حوضه آبریز دریاچه ارومیه

۶- احداث فزاینده سد بر روی رودخانه های حوضه آبریز دریاچه

درس هفتم : ویژگیهای جمعیت ایران

۱. مهاجرت را تعریف کنید .
مهاجرت عبارت است از جابه جایی بین دو واحد جغرافیایی یا به عبارتی ترک یک سرزمین و اسکان در سرزمین دیگر .
۲. انواع مهاجرت را نام برده و هر یک را تعریف کنید .
 - ۱- مهاجرت روستاییان به شهر که باعث جذب نیروی انسانی جوان از روستا به شهر می شود که یکی از انواع مهاجرت داخلی است .
 - ۲- مهاجرت گروهی که بر اساس تصمیمات سیاسی انجام می شود .
 - ۳- مهاجرتهایی که افراد از یک کشور به کشور دیگر جابه جا می شوند ، مهاجرت خارجی می گویند که به دو صورت اختیاری و اجباری انجام می شود .
۳. انواع مهاجرت را در عبارات زیر بنویسید .
 - الف) آریایی ها از شمال دریای خزر به علت سرما و از دست دادن چراگاهها به سمت جنوب دریای خزر (ایران) مهاجرت کردند : **مهاجرت خارجی از نوع اجباری**
 - ب) شاه عباس برای حفظ مرزهای شمالی ایران تعدادی قبایل کرد را که به رزم آوری و سلحشوری مشهور بودند به نواحی شمال شرقی کشور فرستاد : **مهاجرت گروهی**
 - ج) پس از اصلاحات ارضی در دهه ۴۰ تعداد زیادی از روستاییان به علت نداشتن زمین و مشکلات اقتصادی به شهرهای بزرگ مهاجرت کردند : **مهاجرت روستاییان به شهر**
 - د) خشک شدن منابع آب منطقه سیستان که ناشی از بی توجهی به بند تاریخی هیرمند بود باعث مهاجرت سیستانی ها به سرزمین گرگان شد : **مهاجرت داخلی از نوع اجباری**

درس هشتم : تقسیمات کشوری ایران

۱. استان را تعریف کنید .
بزرگترین واحد تقسیمات کشوری است که از به هم پیوستن چند شهرستان همجوار بوجود می آید و توسط استاندار اداره می شود .
۲. شهرستان را تعریف کنید .
واحدی از تقسیمات کشوری است که از به هم پیوستن چند بخش همجوار بوجود می آید و توسط فرماندار اداره می شود .
۳. بخش را تعریف کنید .
واحدی از تقسیمات کشوری است که از به هم پیوستن چند دهستان همجوار و چندین مزرعه و روستا بوجود می آید و توسط بخشدار اداره می شود .

۴. دهستان را تعریف کنید .

کوچکترین واحد تقسیمات کشوری است که از به هم پیوستن چند روستا و مزرعه همجوار تشکیل می شود و توسط دهدار اداره می شود .

درس نهم : سکونتگاههای ایران

۱. مهمترین ایلات کشور ایرانرا نام ببرید.

ایل سون ، بختیاری ، قشقایی ، ترکمن

۲. اشکال شهرها را نام ببرید .

۱- شهر شعاعی (ستاره ای)

۲- شهر شطرنجی

۳- شهرهای خطی

۳. شهرگریزی را تعریف کنید .

با توجه به مشکلات شهرهای بزرگ در سالهای اخیر از جمله آلودگی هوا ، گرانی مسکن و آسیبهای اجتماعی ، حرکت جمعیت از شهرهای بزرگ به مکانهای کوچکتر یا روستاها آغاز شده است . این پدیده را شهرگریزی یا مهاجرت معکوس می گویند .

درس دهم : توانهای اقتصادی ایران

۱. مزایای کشت گلخانه ای را نام ببرید .

۱- کاهش مصرف آب

۲- تولید در طول سال و همه جا

۳- کنترل بهتر وضعیت کشت

۲. صنایع دستی را توضیح دهید .

به آن دسته از فعالیتهایی که عمدتا با استفاده از مواد اولیه بومی و به کارگیری ابزار و وسایل ساده دستی در قسمتی از مراحل اساسی تولید و به ساخت محصولی منجر می شود که در هر واحد آن ذوق هنری و خلاقیت فکری صنعتگر به گونه ای تجلی می یابد .